herpy

ŻABY

Chwytnica woskowa

Phyllomedusa sauvagii

Phyllomedusa sauvagii to duża, spokojna żaba drzewna z Gran Chaco i przyległych lasów Ameryki Południowej. Sama rozprowadza po skórze wodoodporną, woskowatą warstwę, dlatego potrzebuje cieplejszego i suchszego terrarium niż większość innych żab drzewnych. Wydzielina skórna jest biologicznie czynna, więc po kontakcie umyj ręce.

Rodzina: Phyllomedusidae Nazwa angielska: Waxy Monkey Tree Frog **Słabe toksyny skórne**

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**7-10 cm** długość od pyska do kloaki
Długość życia	**5-10 lat**
Aktywność	**O zmierzchu i w nocy**
Tryb życia	**Nadrzewny**
Środowisko	**Sawanna i suchy las**
Toksyny skórne	**Słabe** Umyj ręce po kontakcie i trzymaj palce z dala od oczu i ust
Trudność	**Średnio zaawansowany**

HODOWLA

Min. terrarium	**45 × 45 × 60 cm** D × S × W dla 2 dorosłych osobników
Temperatura w dzień	**24-29 °C**
Miejsce wygrzewania	**29-32 °C**
Temperatura w nocy	**18-21 °C**
Wilgotność	**50-75%**
Woda	**Miska z wodą**
UVB	**Zalecane** Strefa Fergusona 2
Zimowanie	**18 °C** 4-6 tygodni
Pokarm	**Owady**
Utrzymanie	**Pojedynczo, w parach lub w grupach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Rozwój	**Kijanki w wodzie**
Miejsce składania jaj	**Na liściach nad wodą**
Dojrzałość płciowa	**12-18 miesięcy**
Liczba jaj w zniesieniu	**200-800**
Czas do wyklucia	**5-9 dni**
Okres larwalny	**28-42 dni** od wyklucia do metamorfozy
Pokarm larw	**Glony i rośliny i gotowa karma**
Opieka nad potomstwem	**Brak**

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Niewymieniony**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Phyllomedusa sauvagii to masywna, woskowo zielona żaba drzewna o długości 7-10 cm. Pod żuchwą biegnie kremowobiały pas, który ciągnie się dalej wzdłuż spodu ciała, a brzuch ma nieregularne białe pasy i plamy. Duże, złociste oczy mają pionową, szczelinowatą źrenicę, jak u innych żab drzewnych z tej rodziny. Palce dłoni i stóp chwytają gałęzie niczym ręka, a żaba zamiast skakać, kroczy powoli i celowo między gałęziami.

Samce są mniejsze i smuklejsze od samic i mają luźną skórę na gardle, gdzie znajduje się worek rezonansowy. Samice mają bardziej zaokrąglony pysk. W okresie rozrodu u samców pojawiają się na pierwszym palcu brązowe, szorstkie modzele godowe.

Skóra jest gęsto pokryta gruczołami tłuszczowymi. Żaba rozprowadza wydzielinę po całym ciele dłońmi i stopami, co czyni skórę niemal szczelną: parowanie wynosi tylko 5-10 % wartości u innych żab i jest porównywalne z jaszczurkami. Gatunek wydala ponadto azot w postaci kwasu moczowego zamiast mocznika i potrafi w ciągu dnia zapadać w swego rodzaju odrętwienie. Wydzielina chroni też przed bakteriami i grzybami.

Gatunek opisał Boulenger w 1882 roku, a nazwa upamiętnia francuskiego zoologa Henriego Émile'a Sauvage'a. Nazwa rodzajowa powstała z greckich słów oznaczających liść i strażniczkę. Rodzaj należy do rodziny Phyllomedusidae, którą dawniej zaliczano do Hylidae.

Toksyczność skóry: wydzielina skórna to prawdziwa wydzielina obronna, zawierająca około 50 różnych biologicznie czynnych peptydów, m.in. silnie opioidową dermorfinę. Może piec w oczach i otwartych ranach, dlatego to pole oznaczono jako łagodne. Myj ręce ciepłą wodą przed kontaktem i po nim, nie używaj tuż wcześniej mydła ani kremu, a jeśli wydzielina dostanie się do oczu, natychmiast dokładnie przepłucz je wodą. Wydzielina powstaje we własnych gruczołach skórnych żaby i nie pochodzi z pokarmu, więc mają ją także zwierzęta z hodowli.

W niewoli gatunek żyje od około 5 do ponad 10 lat.

Występowanie i środowisko

Phyllomedusa sauvagii występuje w południowej części środkowej Ameryki Południowej: we wschodniej Boliwii, Paragwaju, północnej Argentynie oraz w stanie Mato Grosso do Sul w środkowej Brazylii. Większość zasięgu leży w Gran Chaco, rozległej, gorącej i suchej równinie obejmującej Paragwaj, południowo-wschodnią Boliwię i północną Argentynę. Gatunek spotyka się do wysokości około 1 500 m.

> **Naturalny zasięg:** Argentyna, Boliwia, Paragwaj i Brazylia.

ŚRODOWISKO

Phyllomedusa sauvagii żyje na drzewach i krzewach w suchych lasach Chaco oraz w wilgotniejszych lasach wzdłuż stawów i cieków. Woli otwarte, nasłonecznione korony drzew niż ciemny las. W dzień odpoczywa na gałęzi lub liściu, a nocą poluje na owady. Samce zaczynają nawoływać około dwóch godzin po zachodzie słońca.

W porze suchej temperatura w tym rejonie wynosi około 16-21 °C przy wilgotności powietrza spadającej do około 50 %, natomiast pora deszczowa przynosi 25-28 °C i ponad 80 %. Pora deszczowa trwa od października do marca lub maja. Gatunek rozmnaża się wyłącznie podczas silnych opadów lub tuż po nich, a nie przez cały sezon. Żaba znosi temperaturę ciała od ok. 20 do 40 °C, wyższą niż większość żab, a preferuje 22-26 °C.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

Hodowla

TERRARIUM

Phyllomedusa sauvagii prowadzi nadrzewny tryb życia i potrzebuje wysokości oraz wielu gałęzi. Dla dwóch zwierząt wystarczy 45 × 45 × 60 cm. Grupa 3-4 osobników potrzebuje co najmniej 45 × 45 × 90 cm, a 5-8 osobników co najmniej 90 × 45 × 90 cm.

Umieść skośne gałęzie do wspinaczki, korek i liany, tak aby żaba mogła wybierać między ciepłymi a chłodniejszymi miejscami. Rośliny o dużych, gładkich liściach, takie jak *Scindapsus* i *Philodendron*, dają cień i miejsca do siedzenia, a żaby składają na nich jaja. Dla zwierząt rozrodowych często najlepsza jest aranżacja półsterylna: szklane terrarium z odpływem, fałszywym dnem, miską z wodą i kilkoma roślinami w doniczkach, tak aby nicienie nie mogły gromadzić się w podłożu. Naturalnie obsadzone terrarium z liśćmi i mchem również się sprawdza. Ustaw terrarium tak, aby nie padało na nie bezpośrednie słońce. Ważna jest dobra wentylacja: siatka na całej pokrywie, a najlepiej także w ścianach bocznych.

TEMPERATURA

Utrzymuj w dzień 24-29 °C z miejscem nagrzewania 29-32 °C w górnej części i spadkiem do 18-21 °C w nocy. Gatunek pochodzi z Gran Chaco i znosi upał znacznie lepiej niż większość żab drzewnych; w dzień może przez krótki czas wytrzymać temperatury około 35 °C, jeśli ma cień i wodę.

Zapewnij gradient od góry do dołu i mierz temperaturę termometrem zarówno na górze, jak i na dole. Mała żarówka grzewcza u góry tworzy miejsce nagrzewania, ale wysusza powietrze, więc używaj termostatu.

Zimowanie: przed rozrodem odtwarza się porę suchą, skracając oświetlenie do 8 godzin i obniżając temperaturę do ok. 18 °C na 4-6 tygodni, utrzymując wilgotność na poziomie około 50 % i karmiąc oszczędnie. Następnie wraca się do normalnych temperatur. To technika hodowlana, niepotrzebna w przypadku zwierząt trzymanych jedynie dla przyjemności.

WILGOTNOŚĆ I ZRASZANIE

Wilgotność powietrza powinna wynosić 50-60 % w dzień i wzrastać do 70-75 % rano i wieczorem po zraszaniu terrarium. Jak na żabę drzewną to sucho i jest to istotna różnica w porównaniu np. z *Agalychnis callidryas*. Stale wysoka wilgotność i zastałe powietrze grożą bakteryjnymi infekcjami skóry.

Zraszaj krótko o stałych porach i pozwól terrarium przeschnąć pomiędzy zraszaniami. Częste zraszanie jest zbędne u tego odpornego na suszę gatunku; zamiast tego może wystarczyć wilgotna gąbka w misce z wodą. Utrzymuj podłoże lekko wilgotne, nigdy przemoczone, z wilgotnymi i suchymi strefami, a w upalną pogodę zraszaj nieco częściej. Używaj odchlorowanej wody z kranu, deszczówki lub wody z odwróconej osmozy, ale nie wody destylowanej, w której brakuje minerałów.

WODA I JAKOŚĆ WODY

Postaw stabilną miskę z wodą z gładkimi kamieniami lub skośnym brzegiem, aby żaba mogła łatwo z niej wyjść, i codziennie wymieniaj wodę. Żaba wchłania wodę przez skórę i chętnie siedzi w misce. W komorze deszczowej do rozrodu stosuje się część wodną o głębokości 5-15 cm.

Płazy wchłaniają substancje przez skórę, więc używaj odchlorowanej wody z kranu lub deszczówki i trzymaj mydło, środki czystości i środki owadobójcze z dala od terrarium. Myj miskę ciepłą wodą i dokładnie ją płucz.

OŚWIETLENIE I UVB

Zapewnij 12 godzin światła w dzień i ciemność w nocy, a jeśli terrarium jest obsadzone roślinami, użyj oświetlenia dla roślin. Żaba chętnie siedzi w otwartym miejscu i krótko się wygrzewa, dlatego zaleca się słabe źródło UVB, które wspomaga gospodarkę wapniową i zapobiega osłabieniu kości. UVB nie jest jednak bezwzględnie konieczne, a dokładne zapotrzebowanie nie jest znane, więc umieść lampę nad częścią terrarium, najlepiej nad siatką, i zapewnij dużo cienia. Świetlówki UVB wymieniaj zgodnie z zaleceniami producenta.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

Phyllomedusa sauvagii zjada owady: świerszcze, karaczany, ćmy, muchy i larwy barciaka. Owad karmowy może być co najwyżej tak szeroki jak głowa żaby. Wiele żab odrzuca pokarm o robakowatym kształcie. Młode osobniki karmi się codziennie, a dorosłe co dwa-trzy dni.

Dobrze odżywiaj owady karmowe przez dobę lub dwie przed podaniem i oprószaj je preparatem witaminowym oraz wapnem z D3, mieszając 1:1 albo stosując na zmianę. Podawaj jak najbardziej urozmaicony pokarm i nie używaj owadów odłowionych z natury, które mogą przenosić pasożyty i pestycydy. Żaba łatwo uczy się brać pokarm z pęsety.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy Czytaj więcej: Zakup zwierząt: odchów, odłów i transport

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Phyllomedusa sauvagii jest spokojna i powolna, a zamiast skakać, chodzi. Aktywna jest o zmierzchu i nocą, ale przyzwyczaja się do aktywności, gdy w terrarium pojawiają się owady karmowe. Samce nawołują wieczorem dźwiękiem „krak-krak-krak".

Gatunek można trzymać pojedynczo, ale najlepiej czuje się w małych grupach liczących 2-8 osobników, a interakcje w grupie sprzyjają też rozrodowi. Trzymaj go wyłącznie z osobnikami własnego gatunku, bo mniejsze zwierzęta mogą zostać zjedzone. Żaba przyzwyczaja się do brania na ręce, ale zbyt częste manipulowanie ją stresuje, a jej skóra nie toleruje mydła, kremu ani potu. Pamiętaj, że wydzielina może piec w oczach. Jeśli musisz przenieść żabę, użyj przezroczystego pojemnika albo czystych, wilgotnych dłoni.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Przy dobrej opiece żaby osiągają dojrzałość płciową i pełne rozmiary po 12-18 miesiącach. Samce są mniejsze i smuklejsze i mają luźną skórę na gardle; w okresie rozrodu pojawiają się u nich brązowe modzele godowe na pierwszym palcu. Samice mają bardziej zaokrąglony pysk i są wyraźnie grubsze, gdy noszą jaja. Rozmnażaj wyłącznie w pełni dorosłe zwierzęta w dobrej kondycji. Gatunek jest rozmnażany w niewoli w Europie i USA od ponad 25 lat.

GODY I KOPULACJA

Rozród jest powiązany z porą deszczową, dlatego w terrarium odtwarza się najpierw porę suchą, a potem deszcze. Po 4-6 tygodniach chłodnego, suchego okresu (zob. zimowanie w części o temperaturze) wydłuża się oświetlenie do 12-14 godzin, temperatura wraca do normy i zrasza się częściej, tak aby przez mniej więcej tydzień wilgotność wynosiła 70-80 %. Następnie intensywnie się zrasza, odtwarzając letnie deszcze, a samce zaczynają nawoływać.

Osobna komora deszczowa z odpływem i instalacją zraszającą ułatwia sprawę. Dwa samce na jedną samicę zapewniają rywalizację i najlepsze wyniki. Samiec obejmuje samicę za przednimi kończynami (ampleksus), a para kieruje się ku wodzie z roślinnością, gdzie samiec zapładnia jaja w trakcie ich składania przez samicę. Gdy jaja zostaną złożone i się wyklują, obniż wilgotność z powrotem do normalnych 50-60 %.

JAJA I KIJANKI

Samica składa 200-800 jaj na nerwie głównym liścia nad wodą i zawija liść wokół jaj; przy dużych zniesieniach wykorzystuje do trzech liści. Między jajami umieszcza puste, wypełnione galaretą kapsułki, które zatrzymują wilgoć i sklejają liść. Jaja bardzo łatwo wysychają i muszą znajdować się na dużym liściu nad wodą stojącą, tak aby kijanki po wykluciu spadły prosto do wody. Brak opieki nad potomstwem.

Odetnij liść i zawieś go nad akwarium, np. przyklejając taśmą do szyby, albo połóż w pojemniku z niewielką ilością wody na dnie, tak aby jaja nie znalazły się pod wodą. Jaja, które zsuną się do wody, zazwyczaj i tak się rozwijają. Utrzymuj jaja w temperaturze ok. 24 °C.

Kijanki pływają swobodnie w wodzie i potrzebują czystej wody. Akwarium o pojemności ok. 40 litrów z drobnym piaskiem, roślinami wodnymi i małym filtrem pomieści do 30 kijanek przy cotygodniowej podmianie 25-30 % wody, częściej w miarę wzrostu kijanek. Dla mniejszych grup odpowiednie są plastikowe kuwety bez filtra z podmianą 50 % wody co drugi dzień. Utrzymuj wodę w temperaturze około 24-25 °C. Przez pierwsze dwa tygodnie podawaj drobny pokarm w proszku, potem płatki dla ryb i liofilizowane rureczniki; przyjmowane są też martwe owady, siekane dżdżownice, glony i rośliny.

Czytaj więcej: Odchów kijanek

METAMORFOZA

Jaja wykluwają się samoistnie po 5-9 dniach. Kijanki są przy wykluciu duże, ponad 20 mm, mają duże skrzela zewnętrzne i ogon stanowiący około dwóch trzecich długości. Metamorfoza trwa około 4-6 tygodni, choć u żab drzewnych w ogóle może trwać 40-90 dni.

Gdy pojawią się przednie kończyny, kijanki przestają jeść. Zapewnij im rośliny, gałęzie albo łagodnie opadający brzeg, aby mogły łatwo wyjść z wody, i przykryj akwarium pokrywą lub siatką.

ODCHÓW MŁODYCH

Gdy tylko młode mają wszystkie cztery kończyny, przenieś je do małych kubeczków z niewielką ilością wody na dnie i skośnym liściem jako pomostem. Gdy ogon zniknie, trafiają do małych terrariów z torfowcem lub ręcznikiem papierowym na dnie i plastikowymi doniczkami lub roślinami do siedzenia. Pierwszy posiłek to zwykle 2-3 muszki owocowe (*Drosophila hydei*); zbyt dużo pokarmu naraz stresuje małe żabki. Po tygodniu lub dwóch mogą dostawać małe świerszcze, ale zbyt wiele dużych owadów karmowych może spowodować wypadanie kloaki. Można też podawać świeżo wyklute świerszcze, świeżo wyklute larwy barciaka i larwy omacnicy.

Zraszaj codziennie, karm co drugi dzień i oprószaj pokarm wapnem i witaminami. Gdy młode dobrze jedzą, można je łączyć w grupy.

Zdrowie i częste błędy

Phyllomedusa sauvagii znosi suszę i upał, ale nie błędy w hodowli. Typowe problemy to:

- Stale wysoka wilgotność bez wentylacji, która prowadzi do bakteryjnych infekcji skóry. Zapewnij ruch powietrza i pozwól terrarium przeschnąć.
- Osłabienie kości u zwierząt bez wapnia, D3 i UVB. Oprószaj pokarm i urozmaicaj go.
- Nicienie płucne (*Rhabdias*) i inne nicienie, częste u żab drzewnych. Utrzymuj terrarium w czystości i zleć weterynarzowi badanie próbki kału.
- Otarcia pyska, gdy żaba ociera nim o szybę w małych terrariach lub podczas transportu. Można je leczyć maścią z antybiotykiem.
- Przegrzanie wskutek bezpośredniego słońca lub zbyt mocnej lampy.

Nigdy nie stosuj iwermektyny na skórę żab drzewnych; okazała się śmiertelna dla *Agalychnis callidryas*. Skontaktuj się z weterynarzem znającym się na płazach, jeśli żaba przestaje jeść, ma rany, obrzęki lub zaczerwienione miejsca na skórze albo jest apatyczna.

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.